

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Egész évre.....	24 kor. (12 ft.)
Félévre.....	12 „ (6 „)
Negyedévre.....	6 „ (3 „)
Egy hóra.....	2 „ (1 „)
Egyes szám.....	8 fillér (4 kr.)
Vidékire.....	10 „ (5 „)

Megjelenik mindennap

korán reggel.

Ünnep és vasárnap után is.

Kolozsvár, 1904.

Főszerkesztő: Dr. PAPP JÓZSEF.

Szerda, szeptember 7.

Szent Erzsébet temploma

és

a cs. és kir. főhercegek,

Kolozsvár, szept. 7.

(8.) Két millióval emelte a magyar törvényhozás a magyar király civilistáját. Tizenegy milliót kap ettől a szegény országtól a bécsi udvar azon a címen, hogy az osztrák császár viseli Szent István koronáját is.

A civilista mértéktelen emelését azzal indokolta Tisza István, hogy az általános drágaság súlyos gondokat teremtett az udvar háztartásában. Azután egy csapat Smólen Tóni fizetését is emelni kell. S megszapordtak a főhercegek udvartartásai is, a mi szintén nagy költségtöbbletet teremtett. Szóval: kellett a pénz, és mi, ismert lovasias érzületünkkel kifolyólag meg is adtuk azt.

Már most egy felmerült eset alkalmából nézzük, miként fizetnek nekünk ezért a gavallériáért a cs. és kir. főhercegek.

UjSzedeg lakossága római katolikus templomot akar építeni. A templomot elhunyt királynéknak emlékének szentelik. A szükséges összeget természetesen gyűjtés útján szerzik össze.

A szent Erzsébet-egyesület elnöksége gondosan megtervezte a kérvényt küldött ő felségéhez és az összes főhercegekhez, acélból, hogy adományaikkal járuljanak hozzá az Erzsébet-templom építéséhez.

Az elnökség eddig hét választ kapott, pedig a kérvények elküldése már jó régen történt.

A magyar trónörökös Ferenc Ferdinánd titkári hivatala németül válaszolt és megtagadta a hosszajárulást.

József kir. herceg magyar levélben ötszáz koronával; József Ágost ugyancsak magyar levélben 100 koronával járult hozzá a templom építés alapjához.

Lipót-Salvator magyar címzésű, német levélben száz koronát adományozott.

Péter Ferdinánd főherceg teljesen magyar szövegű levélben tagadta meg az adományozást.

Gizella és Erzsébet hercegnők német szövegű levélben értesítették az elnökséget, hogy szívesen értesültek az ujszegediek érdek-

káról, de az építés költségeihez nem járulhatnak hozzá.

Ezek az adatok mindenesetre a magyar királyi trónörökösnek szűkebb körűre és osztrák érzésére vetnek némi világosságot.

A magyar trónörökösnek nincs módjában adományával hozzájárulni egy Erzsébet-templom építéséhez és erről német levélben küld értesítést.

A többi főhercegek eljárására alig lehet szavunk. Jólesik nekünk a két magyar Habsburg: József és József Ágost főhercegek tényeiből kiválgatni jótékonyt, még jobban a magyar nyelvű levél; mert ezek az adatok újabb bizonyosságok a főhercegeknek a magyarok iránti szeretetéről.

Annál elszomorítóbb Ferenc Ferdinánd trónörökös titkárnak eszelekedete. Valóságos arcútlánya az a magyar nemzetenek és inzulálása nemzeti érzésünknek. A törvénykülső intézkedésekkel védi a trónörökös is attól, hogy tettei ne részesüljenek súlyos kritikában. De vajjon védheti-e az ellen, amit mi ilyenkor gondolunk? Védheti-e a keserűség ellen, amely meggyarapodik a lelünkben; védheti-e az ellen, hogy mi őt ilyen eszelekedete után csupán osztrák főhercegnek tartjuk?

Talán nem vagyunk szerénytelenek, ha legalább azt hisszük, hogy Ferenc Ferdinándnak minden alkalmat meg kellene ragadni arra, hogy közeledjék a nemzethez melynek egykor uralkodója lesz és a mely szeretettel volt hozzá élete egyik válságos pillanatában: házasságánál. Talán nem vagyunk követelő, ha azt kérjük, hogy ha már közjogi és politikai megnyilatkozásoknál, a hagyományos osztrák szemlélet képviselői, legalább társadalmi ténykedéseivel bizonyítsa be, hogy ad valamit annak a nemzetenek érdekeire, mely meg fogja őt királynak koronázni.

Ha ennyit kérünk és ha ennyit várunk: valóban a legminimálisabbra redukáljuk óhajításainkat.

Az a német levél, amelyben Ferenc Ferdinánd nem találhatta teljesíthetőnek az Erzsébet templomra kért hozzájárulást, reánk nézve nagyon szomorú dokumentum. Alkalmas arra, hogy az egész nemzetben fájdalmas érzést váltson ki és alkalmas arra, hogy aggodal-

makkal telten nézzünk ama pillanat elé, amidőn Ferenc József után elkövetkezik Ferenc Ferdinánd...

E komor sejtelmeket, a jövő iránti aggodást, jogossá, indokolttá teszi az a német levél, amely — mint minden ami reánk magyarokra bántó — kelt Wienben, a magyar trónörökös titkári hivatalában...

— A német trónörökös házassága

A német trónörökös házasságának hirtelen kipattant tervét örömmel fogadták egész Németországban. Különös meglepetést keltett az, hogy e házasságban inkább az államraison s Bismarck politikája érvényesült. Cecília meklenburgi hercegnő egyéni kedvességén s személyes tulajdonaival kívül azzal az előnnyel is rendelkezett, hogy Európának csaknem összes dinasztáival rokon kötelekben áll. Nemcsak az orosz udvarral rokon, hanem testvérei házasságai közel hozták a dán uralkodóházhoz is, melynek rokonai kétéleke vizont egész Európára kiterjed, hanem ami talán még fontosabb, a Hohenzollern ház engesztelhetetlen allenségehez is, a kumberlandi nagyhercegi házhoz. Fivére ugyanis kumberlandi hercegnőt vett nőül, nővére pedig a dán trónörökösét boldogította kezével. Sőt Hollandia ifjú királyánál is közeli összeköttetésbe került Henrik herceg révén. A berlini lapok Bismarck előrelátó politikájának újból való feltűnkését ünneplik e házasságban. Vilmos császár házasságáról is azt célozza Bismarck, hogy a dán uralkodóháznak Schleswig-Holsteinban trónjavesztett augusztburgi ágával a kibékülést keressék, mikor a ma uralkodó II. Vilmosmal elvettette Augusztburgi Schleswig-Holsteini hercegnőt. Szóval: a békülékenység politikájának sikerét látják e házasságban. Cecília hercegnőben másodsor kerül meklenburgi hercegnő a porosz királyi és német császári trónra. Nehéz lesz a helyzete az ifjú hercegnőnek s nem fogja elkerülni a folytonos összehasonlítást, mert az első meklenburgi hercegnő a Németországban báványozott Lajza volt, a kinek nagyobb népszerűsége még fejedelemné szert nem tett Németországban.

— A sztrájk törvény megalkotása.

A félhivatalos „Az Újság”-ban olvassuk, hogy Hieronymi Károly kereskedelemügyi miniszter az ország csaknem összes ipar-tütelei kívánságának megfelelően egy sztrájk törvény megalkotását elhatározta. E végből a miniszter a napokban ártírt a belügyi és igazságügyi miniszterekhez, kérve őket, hogy közöljék vele azokat a rendelkezéseket, melyeket a törvénybe közigazgatási és igazságszolgáltatási szempontból felveendőnek tartanak. A miniszter ezekben

az átiratokban kifejtette, hogy az újabban mindinkább elharapdoló sztrájkmozgalmak egy sztrájk törvény sürgős megalkotását okvetlenül szükségessé teszik.

Európa kin körülfogása.

A háború.

— Express tudósítás. —

Budapest, szept. 6.

Az események előterében még mindig a liaojangi harcok híre állanak. Még a harcok tudósítói is csak szűken mérik a híreket, alighanem azért, mert már most tényleg megszűnt a táviró és vasúti összeköttetés Liaojangból.

Késztelenül meg van állapítva, hogy Kuropatkin veresége szörnyű és tökéletes. Szörnyű, mert eddig ugyan nincs megállapítva, de az oroszok maguk is beismerik, hogy halatlatlan vereséget szenvedtek. Tökéletes, mert már megitt az orosz lapok is fájdalommal konstatálják ugyanazt. De reménykednek is. Azt hiszik, hogy valamekké mégis helyt fog állni Kuropatkin. A japánok veresége is jelentékeny, bár jóval kevesebb, mint az oroszoké. Mindössze 19 ezer embert veszítettek el a 10 napos ütközetben.

Sőt egy jelentés szerint teljesen le van rongyolódva a japán sereg, mely az egész harc alatt vizes árkokban talált nyugvóhelyet s többször napokig kopált. — S mégis a régi rugókonysággal s bámulatraméltó kitartással mennek most is előre.

Meg van erősítve, hogy Liaojangban már egyetlen orosz sincs. A polgári hatóságok, bank stb. még augusztus közepén menekült a városból. Az orosz sereg pedig végleg kiszorult már nemcsak onnan, de a Taicse folyó déli részéről is. Hogy Kuropatkin sikerült elkerülni azt a borzalmas katasztrófát, hogy seregétől beszorítsák a folyóba s ott pusztuljanak, azt nem annyira a Liaojangtól körülvérvő hatalmas erődítményekben hátrahagyott hátrvédőnek, mint inkább a japán csapatok halálra fáradt voltának köszönheti. De így is borzalmas veszteségeket szenvedett megriadt birkanyájként futó serege.

A Taicse folyón túl, az északi parton áll tehát már Kuropatkin. Áll. — Sem nem fut tovább Mukden felé, mert nem futhat, sem nem vonul tovább vissza, mert ez sem ált módjában. Aligha képes ugyanis rendbeszítani szétzilált és összekeveredett seregét, mert már Oku és Nodzu is átkeltek a folyón s folytatják ott, ahol elhagyták.

Kuropatkin — mint most kitűnt — előre küldte Orloff herceget, egy előző, 30,000 főből álló csapatattal a visszavonulás utának nyilatartatása végett Jantaihoz, ámdé itt is kitűnt a japán hadvezetés fölénye. Kuroki ugyanis még augusztus 30. és 31-én sietett fel azon irányban két hadosztállyal, ő maga meg akkor energikusan szorította vissza Kuropatkit nyugat felé. A győzelmes ütközet elődőlének pillanatában megindult egész seregével a Taicseon vert hidakon keresztül Jantai felé. Az or-

SZERKESZTŐSÉG

KIADÓHIVATAL

Egyetem-utca 7. (Lycetum-ngomda.)

HIRDETÉSEK DIJA:

Mégyszög centiméterenként 8 fillér.

Iparosok és kereskedők kedvezményben részesülnek

Nyilttér megállapodás szerint.

TÁRCA.

Hazugságok.

Irta: Andrejev Leonid.

— Hazudsz! Tudom, hogy hazudsz! — Mért kiabálsz úgy? Kell azt mindenkinek hallani?

— Akkor is hazudtál, mert én nem kiabáltam. Halkan, fójított hangon beszéltem. Megfogtam a kezét és úgy suttoztam hozzá. Az az epés szó: «hazudsz!» úgy sziszegett, mint egy gonosz kis kigyó.

— Én szeretlek téged, folytatta ő, bízod kell bennem. Nem elég az neked?

— És meg is eskölt. Hanem mikor átkaroltam és kebelemre akartam ölelni, egyszerre kisiklott a kezemből. Eltűnt a félhomályos folyosóról és utána mentem megint oda, ahol már végét járta a dártdó. Tudom is én már, hogy hol...

Megmondta ő nekem, hogy utána kell mennem és utána mentem és láttam, hogy keringőztek a táncoló párok egész éjszaka, akárcsak ezeket veszítették volna. Senki sem jött hozzá, senki sem szólított meg, és én idegenül, árván, egyedül ültem egy szögletben a zenészek mögött. Egy nagy trombita épen felém tárta a száját, egy bezárt kobold ordított ki belőle és vigyorgott rám minden két percben, durván, szaggatottan: Ha—ha—ha...

Olykor valami ködös, fehér felhő lebent énfelém. Ez ő volt.

Nem tudom, hogy volt képes velem észrevétlen, néma jeleket váltani, csak éreztem, hogy válla egy-egy porcra az enyémet érinli, máskor, ha szomemem lesütöttem, megvilgalt hirtelen igéző fehér kőbe a ki-vágott ruha alatt. Ha meg fölneztam, az ő profiljára ismertem rá: olyan bájos, komor

és élethű volt, mint egy angyal profíja, a ki egy elfelejtett ember sírján ábrázolják.

A szemét is láttam alulról: olyan nagyok voltak, úgy sóvárogottak a fényt — és mégis olyan nyugodtak... Az irisz kék keretében mélyen sötétített pupilla és akárhányszor firkáztam is, egyre olyan fekete, rejtélyes és áthatatlan volt. Talán azért, mert csak egy-egy kurtá pillanatra nézhettem bele, és nem volt ideje a szívnék is, hogy megszólaljon... Hanem még sohasem éreztem át olyan mélyen s olyan megdöbbentően, hogy mi az az örökkévalóság.

Rémülten és fájdalmasan éreztem, hogy egész életem mintegy átsugárzott ezekben a szemekbe, míg én idegen lettem magam előtt — kimerültem, elhagyott akaratom — ugyszólván meghaltam, magamnak árnyává törpültem.

Akkor megint őt hagytam és magával vitte életemet is, és tovább táncolt egy délcég, magas idegennel. Ezt kezdtem most apróra tanulmányozni, ügyeltem, hogy milyen volt a cipője, milyen szélesek a vállai, milyen mesterkéltlen mereviti meg táncközben a balkezeit, ő meg közzönyös, mitsé láto pillantással szorított engem a falhoz, úgy, hogy magam is ösztönyszerileg visszaleptem és tures, holt tárgy lett belőlem...

Mikor a csillárokat eltáni kezdtek: fölkerestem őt és megszólítottam: — Ideje, hogy hazamenj. Elksérlek majd.

ő bámulva nézett rám.

— De én vele megyek. És fejével a magas férfi felé intett, aki ránk se nézett. És felvitt egy tures szobába és megcsókolt megint.

— Hazudsz! suttoztam én.

— A viszontlításra még ma, felelt ő. De gyere el...

Már szűkült a hűrös szöglet, mikor hazatértünk. Csak ketten voltunk az utcán:

a kocsis meg én. Összekuporodott a bakján és dideregetve fódte be arcát. En megmögötte kuporodtam és dideregettem én is... a gondolataim miatt. Nekem meg voltak a magam gondolatai, a kocsinak is a magái — és amott, a vastag házfalak mögött ezer meg ezer ember aludt és mindegyiknek megvolt a maga álma és a maga gondolatai.

En ő rá gondoltam, meg arra, hogy hazudik. A halálra gondoltam és úgy rémlett nekem, hogy ezek a félhomályos falak már látták valamikor az én haláloamat, azért olyan hidegek és komorak...

Hogy a kocsis mire gondolt, azt nem tudom. Azt sem tudom, hogy miről álmodtak a vastag házfalak mögött az emberek. De viszont az sem, ezek sem tudták, mire gondoltam én és miről álmodtam én.

És így hajtatunk át a hosszú, egyenes utcán. A házak egyre világosabbak lettek. Köröskörül minden olyan fehér és mozdulatlan volt, mintha az éjszakai fátultség okozta volna... Ködös, hideg, fehér felhő lebegett mellettem s valaki durván és szaggatottan kacagott a fülemben: Ha-ha-ha...

—

És ő hazudott. Nem jött el és én hiába vártam. Szürke, majdnem sötét alkonyi homály szállt le az égből s nem is tudom, mikor ment át a nap a szürkületbe és a szürkület az éjszakába. Nekem egy hosszú, hosszú éjszakának tetszett az egész.

Egyre ugyanazon léptekkel, a várakozásnak egyhangú, nagy lépteivel jártam föl és alá. Nem léptem be abba a házba, ahol az lakott, akit szerettem, nem mentem közel hívogató ablakaihoz; egyforma lépekkel sétáltam a tulsó járdán, egyre le és föl. Ha előre mentem, le nem vettem a sze-

mem azokról a hívogató ablakokról; ha visszafelé mentem, meg-megálltam és hátrafordultam. A hó megannyi éles tü módjára szorította arcomat. Hidegek és hegyesek voltak ezek a tük, olyan hidegek és hegyesek, hogy mélyen befuródtak a szívembe, melyet amugy is szétlőpett a hiábavárás fájdalmas, epés dühe.

A világos északról a sötét délig süvöltött a hideg levegő, átrohant a jeges házfaladeleken és megáncolta a lámpa árét, mely alatt egyetlen sárga láng pislogott. Fájt nekem ez a magános láng, mely csak éjszaka él, s az jutott eszembe, hogy itt, az utcán, el kell pusztulnia minden életnek, ha eltávozik attól a lángtól...

Vártam rá és nem jött.

És nekem egy tetszett, hogy olyan hasonlított vagyunk egymáshoz: az a magányos sárga láng, meg én; csak hogy az a lámpa, a melyben én égtem, nem volt olyan tures, mint az ővé... Emberekkel találkoztam a járdán. Nesztelenül suhantak el hátam mögött, kereszteltek utamat s szürkén, kísértetiesen tüntek el egyszerre ama nagy, fehér sarokház mögött. Egyik is, másik is, bundába volt burkolva, gallérok folgyúve, némák és idomatlanok — s aztán megint egy tetszett, mintha legalább is még egy tucat ember aétált volna föl és alá, mint én, dideregetve és némán, mint én és valami furcsa, rejtélyes, szomorú dologra gondoltak volna...

Vártam rá — és nem jött. Nem tudom, miként történt, hogy fájdalomban nem sirtam és kiabáltam; miként esett, hogy kénytelen voltam nevelni — igen, föl kacagtam, markom összeszorult és benne volt az az apró és mérges jószág, mely kigyó módjára sziszegte: »Hazudik! Azán megfordult, összeketeregőzött a markomban és belém harapott, — hogy márgétól elszé-

dültem. Minden, minden csupa hazugság volt... Elvesztettem a határt jelen és jövő között, azon idő között, miket még nem éltem és a között, mikor élni kezdtem.

És azt gondoltam: én vagy mindig éltam, vagy soha. És örökösen, attól fogva, mikor még nem éltem és épen élni kezdtem, csak ő uralkodott az életemben — és olyan különösen jött nekem ez a gondolat! Testet öltött, volt neve, volt léte, volt kezdete és vége, minden egyének... De nem, de nem!... Nincs neve neki, ő örökös csak az volt, a ki mindig, mindig hazudik... aki egyre várat magára és sohasem jöl... Én nem tudom hogyan — megint föl kellett kacagnom, miközben a jeges tük egyre mélyebben szurkalt a szívembe és egy lát-hatatlan Valaki szaggatottan és durván nevetett a fülemben: Ha-ha-ha!

Hogy szememet fölnyitottam, láttam, hogy ablakai világosak. És az a szoid tény is azt mondta nekem: »ő megcsal téged. Ebben a pillanatban, a míg itt egyedül ödöngsz és szenvedve várakozol, ő, a szép, a csábos, a hazug — itt van és annak a délcég, magas férfinak beszédjét hallgatta, a ki úgy lenéz téged. Ha most berontanál oda és megölnéd őt: jól tennéd, mert a hazugságot ölnéd meg».

Ökölbe szorítottam kezemet, melyben a kés villogott és kacagra válaszoltam: »Igen megölöm».

A kiválgított ablakok busan felelték: »Nem fogod megölni, mert kezdedben az a fegyver ép olyan hazug, mint a mily hazugok az ő csókjai».

Már rég eltűntek az utolsó emberi árnyak is, és én egyedül maradtam a hideg utcán — egyedül, azzal a sárga, késéggbeestlen táncoló gázlánggal. A közelben egy torony órája tűtött. Úgy sirt az a remegő érchang a hideg levegőben és elveszett a fűlsérlőn csikorgó hó zúrzavarában. Meg-

liaojangi nagy vereség után a főtisztek éppen olyan kevésbé hisznek már a győzelemben, mint a legénység.

Berlin, szept. 6.

Pétvárról jelentik, hogy ott katonai körökben a képzhetetlen legnagyobb konsternációt keltette a liaojangi nagy vereség. Ez azonban nem gyengítette Kuropatkin helyzetét, sőt ellenkezőleg, megerősítette azt. A pétvári udvari körök akadályozták meg annak idejében, hogy Kuropatkin Mukdenbe vagy Karbinba visszavonuljon, még mielőtt bevárta volna az egyesült japán hadak támadását. A jelszó az volt: „Elég volt a visszavonulásból”. Kuropatkin, a ki a harcra jobban állt, a helyzetet, sürgetve kért engedélyt arra, hogy Liaojangot kiürítse s Mukdenben megerősített állást foglaljon el. Ezt határozottan megtiltották neki. A cár most, miután belátta, hogy Kuropatkin jobban látja a helyzetet, teljesen szabad kezet akar neki adni.

Pétvár, szept. 6.

Alexejew tengernagynak a cárhoz e hó 4-én intézett távirata tartalmazza: Konstantin Ivanov hadnagy jelentését, a ki az augusztus 14-iki tengeri harcban mint legidősebb tiszt átvette a Rurik cirkáló parancsnokságát. A jelentés azt mondja: Mi ahhoz a cirkáló különítményhez tartottunk, amely Jessen ellentengernagy lobogója alatt aug. 14-én hajózott ki. Reggel fél 5 órakor egy négy pánceles cirkálóból álló ellenséges hajórajjal találkozottunk, a melyely harcra keveredtünk.

Az ellenség tüzelését főleg a Rurikra összpontosította. Reggel 8 óra felé egy ellenséges lövedék megsebesítette a kormánygépet. A vizvonal alatt kapott lészen a víz behatolt a kormányhelyiségre és miután a kormányvezető a kormánygép irányítóközpontjába teljesen eltorlott, a gép vezetése nagyon nehéz volt és a Rurik nem tehetett eleget a zászlóshajó jelzéseinek, hogy teljes sebességgel kövesse a Rossija és Gromoboj cirkálókat, amelyek visszavonultak. Miután a harc a négy pánceles hajó cirkálójával hosszabb időn át folyt, a Rurik, amely visszamaradt, most már felvette a harcot a közeledő Takasio és Naniva cirkálókkal, amelyek kihasználva azt a helyzetet, amelybe hajónk az irányítóközpont megsebesítése következtében jutott, nagy kaliberű ágyúk tüzelésével jelentékeny kárt okoztak nekünk. Tüzelésünk azáltal, hogy több ágyú elpusztult, mind nehezebbé vált és délfelé teljesen elhaltak, miután az összes ágyúk harcoképességükre voltak téve és számos tisztet és másra is veszítettünk. Ez időben egyik készülőnkönkről — a többiek siettek rombolva — egy aknát hajítottunk az ellenséges hajók felé, de ez nem érte el célját.

London, szept. 6.

A Reuter ügynökség jelenté Pétvárról: Tegnap a késo esti órákban az a hír terjedt el, hogy Kuropatkin utóvédje jóformán megsemmisült. Hadseregének zöme a legnagyobb veszedelemben van, hogy körülzárják.

London, szept. 6.

A Daily Telegraphnak jelentik Csifuból tegnap este 2 óra 30 percoról: Egy nagy rakomány lisztet szállító gőzös Port-Arturban érkezett, a hol nagy lelkesedéssel üdvözölték. A 8. japán hadosztály Dalynban partra szállt az ostromló sereg erősítése végett. Port-Arturban jóformán nincs már lőfegyver. A főerők igen drágák. A kínai városok, hogy szabad kijárást nyerjenek, le akarják bontani. Száz menekült tegnap ideérkezett Port-Arturból és azt mondja, hogy Port-Artur augusztus 2-ától 31-ig szakszaktalanul támadták, még pedig főleg kelet felől. A japánok mindenütt nagy veszteségek közt visszaverték.

számláltam az ütések és főkacagat: tizenötöt ütött Bolond, régi óral Az időt jól mutatta, de az ütések nem számlálta meg, úgy, hogy akárhányszor az óra egy-házának kellett megállítani kalapácsát. Kinek huzdott ez a reszkető, vén, mélabus ércnyelv, melynek hangját elfojtotta a dermesztő, ködös éji levegő?...

Az utolsó hazug harangütésre megcsörtent szemben az ablak és egy magas, karcsú alak jött le a lépcsőn az utcára.

Csak hátban láttam, de megismertem: csak tegnap láttam, — nem, még ma — olyan büszkének olyan megvetőnek. Megismertem a járását is — könnyebbnek és biztosabbnak tetszett nekem, mint tegnap... Így jöttem ki én is sokszor ezen a kapun: — így jönnek ki azok a férfiak, a kiknek ajkán ott ég még egy hazug asszony csókja.

Fenyegőttem, parancsoltam, csikorgattam a fogamat: — Az igazságot valld bel!

Hidag arcal, álmólkodva felvont szemöldökkel, mely alatt szeme a megszokott zavartalan nyugalommal nézett, kérdezte: — Hát hazudok?

Hiszen tudta, hogy hazugságát nem bizonyíthatom be neki s egyetlen szavával — egy újabb hazugsággal — szétfujta mindama rémképeket, melyeket lázas, felcsigázott képzelődésem épített. Vártam, vártam erre az új hazugságra — s ki is mondta: — En szeretlek. En egyedül csak a tied vagyok.

...Messze, kívül voltunk a városban és a szoba sötét ablaka tágas hólapályra nézett. Fölötte, körülötte csupa vak, lusta, néma sötétség. És mégis olyan furcsán világított az a hőmező, — mint egy jámbor ember holt ábrázata a sötétben... Csak egyetlen gyertya égett a nagy, erősen befűtött szobában s hegyes, vörös lángjára mintha fákó lékes visszfényt vetett volna a kihalt hőmező kívülről.

London, szept. 6.

Mindegyre világosabbá válik az oroszok veresége. A Standard tudósítója kimént az elhagyott harcra, hol a halottak eltakarítását egész sereg kínai kuli végzi. A letartott vérell borított mezők s a puskaropitól megfeketedett s ágyútűztől kiégett hegyoldalak vizsáztalan benyomást keltnék. Legutóbbi jelentésében írja, hogy az oroszokat Liaojangból is és a Taicéól délre eső vidékekről is elűzték már. Az oroszok átkelése előtt borzalmas jelenetek játszódtak le a megdadtak folyó partján.

Az oroszok megkísérelték ugyan az ellenállást, de a túlerőnek nem tudtak ellenállni s hanyatt-homlok rohantak az ugys vadul tolongó seregek. Ez betetőzte a katasztrófát. Tömérdek katonát szorítottak a Taicé-folyóba, a kik mind menthetetlenül odavesztek. A városban szörnyű hírek keringenek az oroszok ottani veszteségeiről. Egész ezredeket említenek, melyek egy szálig elvesztek. Bizonyos, hogy tömértelen hadi felszerelés, ágyúk egész sokasága és rengeteg katona esett áldozatul a rendetlen futásnak.

Tokió, szept. 7.

Kuroki ügyes felvonulása nagy meglepetést keltett a legfőbb haditanácsban. A „Daily Express” tudósítója jó helyről értesül, hogy nem is volt sohase a japán sereg célja az orosz sereget Liaojang körül bekeríteni, mert ezt a Taicé is lehetetlenné tette. A Taicé ugyanis közel folyik a várostól és hozzá még épen kelet-nyugati irányban. A liaojangi ütközet Ojama teljesen a haditervek szerint vette keresztül. A cél ugyanis az volt, amiatt be is következett, hogy Kuropatkin előbb Liaojang városának szorítsák, onnan pedig egyenesen a folyónak. Mindkét vállalkozást tökéletesen beváltotta a 2. és 4. hadsereg. Kuroki pedig velőriggal feladata magaslátán áll, mert nyugati támadását és északnyugati előre vonulását bámulatos egyöntetűséggel oldotta meg. Az orosz hadsereg bekerítése küszöbön áll s ezt így is tervezték a japánok.

„Ujság”

Szeptember elsőjével új előfizetést nyitottunk az „Ujság”-ra.

Ez az újság igaza és őszinte lelkesedéssel áll a függetlenségi eszme szolgálatában, munkabírásnak minden erejével azon van, hogy a magyar közönség mindszélesebb körét nyerte meg a szent célnak: Magyarországot függetlenségének. Mint politikai organum, meg nem alkuván a magyar nemzeti eszméért harcol s mint hírszolgálati eszköz, újat, változatosat, érdekeset nyújt az olvasónak. Súlyt helyez minden rovatának teljes voltára minden képességeivel, minden akaratával a közönség igazságának szószólója s ezeknek elelőben kéri a jóindulatot.

szept. 1-től okt. 1-ig 2 korona.

Negyedévre 6 korona.

Félévre 12 korona.

Kérjük azokat a t. c. vidéki előfizetőket, kiknek előfizetése lejárt, hogy az „UJSÁG” megrendelését minél előbb megújítani sziveskedjenek.

UJDONSÁGOK.

Segélyt

a topánfalvi tűzkárosultaknak.

Kolozsvár, szept. 6.

Annak idején általános megdöbbenést keltett a topánfalvi tűzvész, mely ezt a virágzó községet teljesen elpusztította, porrá égette.

Torda-Aranyos vármegye alispánja kéri szóval fordul most a magyar közönséghez; segítségért esedez, hogy Topánfalva nyomorba döntött népe, újból megépíthesse rommá lett hajlékait.

A kérés levél a következőképen hangzik: Torda-Aranyos vármegye alispánjától. Sz. 7925—1904.

Az „Ujság” tek. Szerkesztőségének

Kolozsvár.

Mélyen Tiszelt Szerkesztőség!

Torda-Aranyos vármegye közönsége erejéhez mérten mindig készséggel és meleg szívvvel segített azoknak, kiket a haragvó Isten keze porba szórt. Más törvényhatóságok elemei csapás által tönkretett vidékei nem hiába fordultak hozzánk, mert kérés szót meghallgatatlannul, omló könnyecskéket letörletlenül soha nem hagyunk.

Most mireánk zúdult a balsors. Vármegyénk egyik virágzó községe, a havasi kereskedelem központja, a főszolgabírói járás székhelye Topánfalva leégett. Számos magán és középület, 75 ház és egy templom lett a lángok martaléka, a kór megvaladja a másfél millió koronát.

Szürke hamu és megszenesedett fekete gerendák gyszós bizonyágai annak, hogy ott a földszínen azelőtt boldog emberek laktak, 108 család lett hajléktalan, koldus és a közelgő telet reménytelenül, kétségbeesve várja Topánfalva szerencsésellen népe.

Tudjuk mi azt, hogy inség van az országban, hiszen a vármegye lakossága is érzi az idei nyár mérhetetlen csapásait, de a nemsen erőz emberi szívekben a szomorú napok során is fellobban a szeretet és a könyörület lángja: egy-egy fillér juthat a ritka forintokból és egy-egy morzsa elbuhlhat a fekete kenyérből is.

A magyar társadalomnak most volna módjában bebeszegetni a multak sebeit, orvosolni a létűnt idegi félreértéseit és nemcsak szívvvel kölelre ölelni azokat, kik nyomorba döntve a magyar hazától vár-

ják a segítséget, a megváltást. Az ember-szeretet nyomán fakadó áldozatkészségnek kell felépíteni Topánfalvát.

Tudva azt, hogy a mélyen tisztelt Szerkesztőség minden humanus és nemzeti ügyet készséggel felkarol, bizalommal kérem, hogy a szerencsétlen topánfalvi tűzkárosultak részére lapjában a gyűjtést megindítani és a begyűlt összeget folyó évi november hó 1-ig címekre a tordai m. kir. adóhivatalhoz juttatni sziveskedjék.

Torda, 1904. augusztus hó 31-én.

Tisztelettel: Torda-Aranyos vármegye közönsége nevében: Dr. Beleg Miklós, sk. alispán.

Kérjük — a magunk részéről is — a magyar közönséget, hogy segítse adományaival Topánfalva kárvallott népét.

Mi szívesen követtjük az adományokat és nyugtázzuk e lapok hasábjain.

Gyilkos gyakorlatozás.

Kolozsvár, szept. 7.

Néhány nappal ezelőtt megirtuk, hogy a marosvásárhelyi 22-ik honvédgyalogezredre milyen szörnyű következményekkel járt a próbamozgósítás. Egy egész csapatot vissza kellett küldeni, mert különben ki-dőltek volna az úton.

E hírünkre vonatkozólag egyik vidéki levelezőnkől a következő tudósítást kaptuk:

A honvédség gyakorlatai.

Torda környékén folytak a honvédség ezidei gyakorlatai, még pedig próbamozgósítással. A gyalogság Torda városában és a szomszédos községekben van elhelyezve. A huszárság ezredének egyik osztálya Aranyos-Gyóressen, másik Eger-begyen fekszik. Ugy a honvéd gyalogezred, mint a lovasság teljes hadi létszámmal és minden tartozékaival jelen meg a gyakorlaton.

A lovasság szeptember 1-én érkezett meg Gyóres és Egerbegrre, mondhatni bátran, hogy igen kitűnő kondícióban. Ember és ló egyaránt jó állapotban van és a tisztek igen körültekintő buzgósággal gondoskodnak, hogy semmiben hiánya ne legyen a legénységnek, mi most igen nagy kérdés, mert a rossz gabona- és takarmánytermelés sújtott vidékre szénát és zabot Nagyváradról szállítanak; a legénység olykor-olykor kétszerezett fogaszt a menaszóhoz, a mi egészen természetes, mert hiszen próbamozgósítás van és ilyenkor a kétszeresült és konzervek járják, mint háborúban. A lovasság vízbea és életemben bíránt nem szenved a két községben; vizük még igen bőven is van, mert minden napi gyakorlaton rendszeren jól megéznak, lévén az idő általános esős.

A 22-ik honvéd gyalogezred szeptember 2-án érkezett be Tordára és pedig elég gyarló állapotban, a mit azonban nem a túlságos menetelés okozott, sem a nagy meleg, mert hiszen ezen a napon nem is volt túlságos nagy a hőség, hanem fájdalom, bizony a rettenetesen kiéhezett tar-talékos anyag okozta. Az ezred tartalékosai csupa inséges vidékről bevonult családok emberek, kikkel alkalmunk lévén érintkezni megtudtuk tőlük, hogy bizony a gyakorlatok alatt jobb dolguk van, mint otthon, mert egy egész sereg attól félt, hogy haza küldik, pedig otthon nincs mit coniók.

Az ezred menetelése Marosvásárhely-től Tordáig a szabályok legszigoribb betartásával történt. A tisztek legmesszibb-ménő körültekintésével. Hiszen pl. Had-rétől Tordáig 20 kilométernyi távolság van és ezalatt az ezred egy órát Aranyos-Lónán, egy órát Aranyos-Gyóressen pihent.

A legbiztosabb forrásból sikerült teljesen hiteles felvilágosítást kapnunk arról, hogy az ezredből senki meg nem halt. A dolog úgy áll, hogy mint gyenlékedőt még előt korán visszaküldtek Meros-vásárhelyre 139 embert, továbbá kórházba küldtek 22 embert, de ezek egyikének állapota sem súlyos természetű.

A vezetéség rendkívül tapintatosan járt el, mert ha csak bár mi csekély mértékben forszírozta volna a menetelést bizony abból az inséges tartalékos anyagból talán egyetlen embert sem sikerült volna bevinni Tordára.

Tiszta adatok állanak előttünk, a melyek bizonyítják, hogy a tartalékos legénység gyenge voltát nem a gyakorlat, hanem a gyakorlat előtti inséges állapot okozta.

Azután a visszaküldöttek a kórházba kerültek számánál ne feledjük el, hogy nem egy békeállománybeli, de egy teljes hadi állapotban mozgósított ezredről van szó, a mit ha számbaveszünk, láthatjuk, hogy a 22-ik honvéd gyalogezred menetelésénél valami nagyon rendkívüli eset nem történt, csupán a már mindenfelé bekövetkezett inség által sújtott tartalékosok elnyomorodott állapota okozta a betegségeket.

Levelező.

Konstatálnunk kell, hogy levelezőnk hirasában nincs okunk kételkedni. De az nem is cáfolja meg lényegében a mi közleményünket.

Ha abból a szempontból indulunk ki, hogy az ilyen próbamozgósításoknak gyakorlati hasznuk nem sok van: akkor mindenkélt előtt tisztán áll, hogy a megbetegedett katonák voltaképpen áldozatai annak a nagy színjátéknak, a mely katonák létalapját képezi — béke idején.

Maga az a tény, hogy 139 embert vissza és 22 embert kórházba kellett kü-

deni egy ezredből, igazolja azt a tételt, hogy az ilyen gyakorlatok csak a legénység elgyőltetését és az anyag gyengítését idézi elő.

Az építő munkások szervezkedése és a kolozsvári építőmesterek.

Kolozsvár, szept. 6.

Ismeretes, hogy a fővárosi építőmunkások által behozott bojkott rendszerrel szemben a munkaadók is védekezésre határozottak el magukat.

A munkaadók belátták, hogy a tömör munkás szervezetekkel másképen nem boldogulnak s a krímicsai példa után indultak és szólnak bojcszították összes munkásaikat. Ez az általános munkázárlat tízezer emberi tett kenyértelemné, ennyire rug a kőművesek és az építések körül alkalmazott napszámosok száma.

A budapesti építőmunkás szervezetek most ugy igyekeznek a bajon segíteni, hogy vidékre utaztatják munkásaikat s az ottani építkezéseknél szereznék részükre alkalmazást. Ezen a módon könnyen kijátszhatják a fővárosi vállalkozókat és biztosíthatják a saját megélhetésüket.

A munkaadók azonban éppen a saját taktikájukkal igyekeznek megheistítani a munkások törekvéseit. Általános tudott dolog, hogy mikor valamelyik helyiségtén sztrájk van, a munkások mennyire izolálják a sztrájkterületet a fővárosi és egyéb vidéki szaktársaik elől. Az építőmestereknek tehát az a céljuk, hogy elbocsájtott munkásaikat viszont a munka területéktől izolálják.

A budapesti vállalkozók e cél elérésére főkérték az összes vidéki építőmestereket. A kolozsvári ipartestülethez is küldtek ilyen megkeresést, a melyet itt adunk közre szószentint:

Tekintetes Ipartestület!

Kőművesmunkásaink állandó túlkövetelése és lehetetlen viselkedése miatt kénytelenek voltunk f. hó 3-án általános munkázárlatot Budapesten eszközölni. Miután valószínű, hogy ezen idő alatt munkásaink egy része vidékre fog menekülni, felkérjük a tekintetes Ipartestületet, hogy zárlatunk hathatóságának érdekében oda hatni sziveskedjék, hogy Budapestről elmozdított kőművessegédek ott munkában ne állhassanak.

Viszonszolgálatra készek vagyunk kiváló tisztelettel:

A Magyar Építőmesterek Egyesülete.

Ezzel a megkereséssel egyidejűleg érkezett ma a kolozsvári ipartestülethez a szegedi építőmesterek átirata. A szegedi vállalkozók ugyanis már előbb foglalkoztak a mizériákkal, sőt fikszírozák is a célra vezérlőket vélt orvosszereket. Mint a kolozsvári ipartestülethez küldött jegyzőkönyvi kivonat mutatja, a szegedi építő-ipari szakosztály azt ajánlja a vidéki vállalkozóknak, hogy egyáltalán ne alkalmazzanak olyan munkásokat, akik valamely szakszervezetnek tagjai, vagy ha mégis fölfordának ilyeneket, úgy azoknak négy fillérrel kevesebb órabért fizessenek, mint a többieknek. Eze kivől a munkaadók országos szervezkedését ajánlják védekezésül. A jegyzőkönyvi kivonatot kísérel levél így hangzik:

Tekintetes

Építő-ipari szakosztálynak

Kolozsvár.

Mellékelve van szerencsénk a szegedi építő-ipari szakosztály utolsó jegyzőkönyvét azon kéressel megküldeni, hogy az abban foglalt határozatokat magukévá tenni sziveskedjenek.

Annál is inkább, mert a munka besztelések állandóan rapidenen vannak és az építő munkások országosan szervezett lettek ezen káros és az építkezésekre határozottan hátrányos sztrájkok illetve bojkottokra.

E végből szükséges lenne a munkaadóknak is, hogy országosan szervezkedjenek és az ország minden egyes városában egyöntetű határozatokat hozzanak, mert ezáltal lehetne csak féken tartani ezek elajult veszedelmét.

Együttal kérjük, hogy ezen ügyre vonatkozó eddigi megállapodásukat velünk rövid időn belül közöljék kegyeskedjenek. Megjegyezzük, hogy ezen jegyzőkönyvet minden nagyobb város szakosztályának megküldtük.

A szegedi építő-ipari szakosztály nevében mély tisztelettel: Arlov Jenő, sz. elnök.

Magyar Ede, sz. elnök.

A kolozsvári ipartestület építőipari szakosztálya legközelebb fog a budapesti és a szegedi átiratok ügyében állást foglalni.

Rákóczi induló egy román ünnepen.

Kolozsvár, szept. 7.

Tulzó román testvéreinknek, a kik oly sürűn ragadtatják el magukat arra, hogy a magyar állameszme ellen tñtessenek, akik csak épp a minapossan is osztrák császár himnuszát muzsikáltatták a fűtkbe: gyönyörű példaadással szolgál egy biharmegyei kis község derék, hazafias román népe. Az érkezői románság.

Erkenézen vasárnap szép ünnepséget ültek a gör. kath. egyház román hívei. A díszes, új templomra most tették fel a keresztet. Az ünnepségen jelen volt a környék intelligenciája s a községi lakosság. Nyélben 12 órakor a nagyléti esperes szentelte föl megható beszéd kísérelében a re-

szeslet s ennek az aktusnak olyan nevezetes, minden magyar szívre kedves mozzanata volt, a mely az ünnepi közönség körében lelkes örömet keltett.

A kereszt fölvezése közben ugyanis a cigányzenekar a Rákóczi-induló játszotta s a nagyságos fejedelem csodaszép dalát nagy lelkesedéssel éljenezte meg a közönség, a mely ezután kalaplevéve énekelte a Kossuth nótát. Az egyszerű parasztok együtt énekeltek a szíveket lángra gyújtó nótát a román urakkal, a kik hazafias érzésüknek bizonyára szép kifejezést adtak. A hazafias ünnep rendezésében nagy érdeme van Clintocu János erkényei gör. kath. plébánosnak, a kinek vendégszerető házában a keresztapja, Horváth János érselendi körjegyző fényes ebédet adott az egybegyűlt vendégek tiszteletére. Az ebéden is sok hazafias felköszöntőt mondalt.

Az érkezői románok derék cselekedete a környék magyarsága körében a legjobb benyomást tette.

A templom, a melynél szebb és díszesebb nincsen a környéken; egy nagyravadi építész igen sikerült munkája. A templom nagyszabású alkotás, renaissance stílusban épült s pompás, karcsú tornya dekoratív hatásában is érdekesen érvényesül.

Lányok az egyetemen.

Kolozsvár, szept. 6.

A kultuszminiszternek megvan az egyéni véleménye azokról a nőkről, akik a tudományos pályára készültek és a főiskolában tovább akarják művelni a tudományt, mely őket eselleg — időkorán — kenyérkereső pályákra vezetheti. Megvan — ismételjük — egyéni véleménye erről a miniszternek s talán furcsa is volna, ha semmiféle véleményt nem alkotna magának egy kultuszminiszter valamely a tanügy világába eső dologról. Csak az a kérdés: milyen ez a vélemény? Az egyéni vélemény vajjon nem foadóit-e össze azzal a végrehajító hatalommal, amely a miniszter kezében van levélve? Vajjon nem válik e végzettség a társadalom bizonyos osztályára a miniszter egyéni véleménye?

Ugyilátszik, hogy Berzeviczy miniszter egyéni véleményének ilyen végzetes következményei vannak. O ugyanis — nem lévén barátja a tudós nőknek — korlátozni akarja a női egyetemi haligatok számát. Azok a lányok, akik az elmúlt esztendőben szerencsésen lettek az érettségi vizsgát, most, — az egyetemi szemeszter elején — ugyancsak kelemetlen meglepetésben részesültek. Belétköztek a kultuszminiszter egyéni véleményébe. Csak azokat a lányokat vetik fel az egyetemre haligatok gyanánt, akik „teljesen éret” bizonyítványt mutathattak fel. A többi, akik egyszerűen „érett”-nek nyilvánítták, könyörtelenül visszatartották. Menjenek, a hová akarnak. Az államnak semmi köze hozzá. Így akarta ezt egy miniszteri rendelet, amely Berzeviczy adott ki az egyetemi tanácsokhoz.

A képtelenség menő igazságtalanság, a mely ebből a rendelethől — ugyszólván — kikibál, sokkal nyilvánvalóbb, semhogy azt valami tudásosan bizonyítani kellene. Két álláspontot lehet a női egyetemi haligatokra vonatkozóan elfoglalni. Megnyitni a nők előtt is a tudományok kapuit és megengedni nekik, hogy a tudományos pályán is érvényesüljenek ezen a téren is kenyérkeresethez jussanak. Ez az egyik álláspont. Igaz, hogy erre az álláspontra helyezkedett ma már minden állam, a mely csak némi-keppen igényt tart arra, hogy művelt államnak tarassék. Még Oroszország, sem zárkózt el ettől az állásponttól. Azonban van egy másik álláspont, a mely — ha retrograd is — de mégis csak álláspont. Abból áll, hogy nőket egyáltalában nem bocsátanak a tudományos pályára s nem engedik meg, hogy a tudomány terén a férfakkal versenyezzenek. Harmadik álláspontot, józan ésszel és csak egy csipetnyi igazságszággal nem tudunk elképzelni. Pedig — ugyilátszik — ilyen harmadik nézőpontra helyezkedik a kultuszminiszter.

Azt eddig senki sem nótázta az egyetemen, hogy olyan diák, aki elvégezte a nyolc gimnáziumi osztályt, letette — valahogy úgy — az érettségi, hogy milyen kalkulások foglaltaknak az érettségi bizonyítványban? Ha csupa elégségesekkel van is tele a bizonyítványa, jelentkeztetik bátran az egyetemi kiveszúrán és törvényes joga van fölvetni magát az egyetemre. Megjegyezzük itt — bár nem tartozik tüzetesen a dologra — hogy az érettségi bizonyítvány osztályzatai nem befolyásolják az egyetemi haladást. Sokszor a „teljesen éret” visszamarad és az egyszerűen éretta legkitűnőbb haladást tesz az egyetemen.

De ami szorosan ide tartozik, az más dolog. Az egyetemi tanulmányok bizonyos szakmákra vonatkoznak. Előfordul, hogy egy leánynak nincsen erős hajlama a matematikára. Annnyit mégis tanul a gimnáziumban, a mennyi az általános műveltségére elég és az érettségi bizonyítványban ebből a tárgyból a „jó”, vagy „elégséges” osztályzatot kapja. Már ez megakasztja őt az egyetemi tanulmányokban. Megfordítva is lehet az eset. Nincs nagy hajlama a nőnek a filológiára. Vajjon miért ne lehetne ilyen nő kitűnő orvos, ügyvéd, mérnök, vagy történetnász? S milyen brutális igazságtalanság az, megkülönböztetni az érettségi kalkulusszerint az egyetemen jelentkező nőket a férfaktól.

Mindebből csak az egy dolog világlik ki, hogy nem állunk még a kultúra olyan magas fokán, mint a többi államok s éppen a kultuszminiszter az, a ki minden józan ész és igazságszérrel ellenére a rerograd irányt akarja nálunk meghonosítani. Így nevelnek nálunk mesterségesen proletárokat, félbenmaradt pályákat, szerencsétleneket, csak azért mert a mostani kultuszminiszter minden áron okosabb akar lenni, mint elődeje.

— (A közigazgatási bizottság ülése a városnál és a vármegyén.) Kolozsvár város közigazgatási bizottsága szeptember havi rendes ülését 12-én (hétfőn) fogja megtartani. — Kolozsvár vármegye közigazgatási bizottságának rendes havi ülése pedig szeptember 14-én (szerdán) délelőtt lesz a vármegyei tanácskozási termében. Mindkét bizottsági ülésen gr. Béli Ákos főispán fog elnökölni.

— (Tokajtól Kolozsvárig automobilon.) Érdekes főúri vendége volt tegnap Kolozsvárnak. Az új század csodagépjén, villámgyorsan száguldó automobilon érkezett tegnap Kolozsvárra gróf Andrássy Sándor. Tegnapelőtt reggel 9 órakor indult el a gróf egy géppéssel Tokajról és utiprogramja szerint délután 5 órakor Kolozsvárra érkezett meg.

— (Új városi levéltáros.) Annak idején hírt adtuk, hogy Dr. Szöllőssy Gábor lemondott a városi levéltárosi állásáról, minthogy a közös hadügyminiszter hadbíró-gyakornokká nevezte ki Temesvárra. A levéltárosi tisztet azóta Felszeghy Oskár tanácsfi foglalmazó töltötte be. Gróf Béli Ákos főispán tegnap Felszeghy városi levéltárossá nevezte ki. Az új levéltárosban, ki a mai tanácsülésben teszi le hivatalos esküjét, munkaszeretét, szorgalmas tisztviselőt nyert a város.

— (A kolozsvári fuvarosok bérmozgalma.) A tartós szárazság okozta takarmányhiány első súlyos következménye ma is jelenkezik Kolozsvár. Az építkezési munkálatok folytatása elé hatalmas akadályt gördít napok óta az a mozgalom, mely a kolozsvári fuvarosok körében az építőanyag szállítása bérének fölemelése iránt megindult. A terméskő és téglaszállítás fuvarosok már napok előtt beszüntették a szállítást, úgy hogy az építők mesterek épen kétségbeesést voltak kénytelenek az eddigi szállítási díjnak megfizetni. Tegnap reggel Pollák Samu vállalkozónak tagadta meg husz fuvaros a homok és földszállítást a városi csatornázási munkálatokhoz. A fuvarosok eddig egy szekér homokszállításáért 80 fillért, a földszállításáért pedig szekerenként 24 fillért kaptak. Ezeknek a díjnak akként való fölemelést követelték a fuvarosok, hogy a homokszállításáért 1 korona 20 fillért, földért pedig 50 fillért kapjanak. Pollák kénytelen volt a követelt árakat megadni és így este már vége is lett a sztrájknak.

— (A kolozsvári Nemzeti Színház építése.) Hétfőn nagy tanácskozás volt a helyi bizottságban, melyen döntöttek a színház építésére beérkezett pályázatok felett. Hivatalosan az eredmény még kihirdetve nincsen, de valószínű, hogy a köztársasági munkát Rehlitz és Spáda, az ács-munkákat Fekete András, a bádós-munkákat Máthé és Maktya, a szerkezeti munkákat a Schlick-gyár, a vasanyagok szállítását Fodor Béla, a fűtés, vízvezetési, csatornázási berendezési munkát Törő és Ormai, a cementmunkát Heidelberg Tivadar nyerte el.

— (Uj zenetanár.) A kolozsvári zenekonzervatóriumban Farkas János halálával megüresedett hegedűtanári állást a választmány Gyémánt Miklóssal, egy jelesen képzett fiatal zenésszel töltötte be, kiben az intézet szorgalmas, ambiciózus tanerő nyert, a kinek működésétől a legjobb eredményeket remélheti a konzervatórium.

— (A költőzködés nem október elsején lesz.) Dr. Hadady Endre főkapitány a városi tanács határozata értelmében hirdetményt tesz közzé, melyben a város közönségével tudatja, hogy az általános költőzködés ideje a közbeeső legfőbb izraelita ünnep és vasárnap miatt október 1-ről október hó 3-iki napjára helyezett át.

— (Főnyeremény az Erdélyi banknál.) Az osztálysorsjáték tegnapi napon megkezdett húzása az Erdélyi banknál vásárolt 6991¹/₂ számu sorsjegyre 15000 koronát nyert.

— (Lopás a tisztii étkezőben.) Érdekes főtárgyalás folyt le tegnap délelőtt a kolozsvári törvényszék büntető tanácsa előtt. Egy Ploeczka László nevű legényült a vádlottak padján, azzal vádolva, hogy a katonai tisztii-étkezőből, hol mint felszolgáló katonára volt alkalmazva, 900 koronát elloptott. Ploeczka azóta kikerült a katonaságtól és így került ügye a polgári büntető bíróság elé. A főtárgyaláson, melyet Bodor László táblabíró vezetett, mint elnök, bizonyítást nyert, hogy Ploeczka az elloptott pénzt szeretőjére bízta rá, ki néhány száz koronát elköltötte a lopott pénzből. A leány Farkas Károly pénzügyigazgatósági hivatalnoknál volt, mint cseléd, alkalmazva, kinek feljelentésére az eljárást ellene is bevezették és ő is a vádlottak padjára került. A bíróság Ploeczka Lászlót 1 év és 6 havi börtönrre, szeretőjét pedig 3 havi fogházra ítélte. Ploeczka megnyugodott az ítéletben, a leány azonban felebbeszélt jelentett be. Az elloptott pénzből 500 korona a páncélcsehi takarékpénztár betéti könyvecskéjével fedezve van.

— (A Fröbel-gyermekkert-ről.) A városi „Fröbel-Gyermekkertben” a rendes foglalkozások csak a hó 15-én kezdenek meg, mivel az intézet épületének teljes rendbe hozása

és tantermek padozatának festése csak most volt eszközölhető. A beiratások tehát 10—15-éig eszközölhetők. Felvételnél 3—6 éves kiskorúak. A fél tandíj megnyerhetése céljából kérvényt kell benyújtani az intézet igazgatóságához.

— (A szőkevény hercegasszony.) Még mindig titok az a rejtekhely, ahol Koburg Lujza hercegasszony a férj üldözése elől rejtőzik. A kinos affér azonban az érdekes jogi világra egész halmazát támasztotta fel. Szabad-e, lehet-e a külföldi területre menekült hercegnő kiadatását kérni? Az osztrák hatóság, az eddigiekből ítélve, mindenesetre követelni fogja a hercegasszony kiadatását; de nem így vélekednek a hercegasszony hazájában, Belgiumban. Az emberi jogok ligája — mint Belgiumból jelentik — a svájci kormányhoz iratolt akar intézni s abban kéri, hogy a hercegasszonyt ne adassa ki Svájc, ha az osztrák hatóság követelné. — Ennek a kérdésnek már volt hasonló esete a nyolcvanas évek kezdetén, a mikor Natália volt szerb királyné megszöktette a fiát, a szerencsétlen végű Sándort. A királyné, aki akkor Milán királyi palotájában volt, ily módon akart bosszút állani. Milán király azonban fellármázta egész Európát s az összes hatóságokat kérte segítségre, hogy visszanyerje a fiát. Több napi titokzatos rejtőzködés után Natália végre felbuktant Wilsbadenben egy szállóban. Ott aztán megkereste a királynét egy magasarangu hivatalnok és elvette tőle a herceget.

— (Tűz a vasúti kopóban.) Tegnapelőtt a Kolozsvár—Brassó felé közlekedő vonat egyik kupéjában izgalmas jelenet történt. Az utazók ugyanis az alagutak sötét-ségeiben gyújtóval csináltak világosságot. Egy ilyen eldobott gyújtótól tüzet fogott Adler Regina kolozsvári lakos ruhája. Az utasok gyorsan letépték Adler Regináról az égő ruhát és így az ijedségen kívül egyéb baja nem esett.

— (A korcsmák vasárnapi szünete.) Számos törvényhatóság feliratban kérte a kormányt, hogy hozza be a korcsmák és italmérések vasárnapi szünetét. Tisza István gróf miniszterelnök most megkötötte ebben a tárgyban kiadott rendeletét Kolozsmegye és Kolozsvár törvényhatóságának. A miniszterelnök tudatja, hogy a kérsnek nem lehet eleget, felhívja azonban a hatóságokat egy érvényben lévő, de teljesen figyelmen kívül hagyott törvény szigorú végrehajtására. E szerint vasárnap és ünnepnapokon istentiszteletek és körmenetek idejében a templomok közelében lévő korcsmákat, italméréseket nem szabad nyitva tartani. Ezt a rendelkezést feljuttatja a miniszter és felszólítja a hatóságokat, hogy vigyázzanak ezentúl annak pontos betartására.

— (A legjobb kávé és tea keverékek) A *Flumei Kávébőhözatali Társaság* főközlötében kaphatók Kolozsvár, Mátyás tér 12. sz. alatt. Telefon sz. 475.

— (Csinos emeleti utcai lakás.) Két szoba és konyhával (Gergon-lakásnak is igen alkalmas) Deák Ferenc-utca 12. sz. alatt, október 1-től kezdve kiadó. Tudakozni lehet az Ujság kiadóhivatalában. — Telefon 204. sz.

— (Egy fodrász-üzletnek) igen alkalmas helyiség október 1-től kezdve több évre jutányos áron kiadó. Deák Ferenc-utca 12. sz. Felvilágosítást ad az Ujság kiadóhivatala Kolozsvári.

× Egy okl. tanítónő ajánlkozik elemi iskolai gyermekek magántanítására. Reflektálók kérésnek címüket tudatni a lap kiadóhivatalával.

× Egy teljesen jó karban lévő alig használt fürdő-káád eladó. Cím a kiadóhivatalban.

NYÁRI SZÍNHÁZ.

Kolozsvár, szerdán, szept. 7-én:

Az új cég.

Színmű 5 felvonásban.

Kezdeté 7-kor, vége fél 10 kor.

Holnap, csütörtökön, szept. 8-án:

BOB HERCEG.

SZÍNHÁZ.

Heti műsor:

Szerdán: Az új cég.
Csütörtökön: Bobherceg.
Pénteken: A könyvtárnok.
Szombaton: Dalmia.
Vasárnap: Mária bátyja.

* Kolozsvári színésznők Győri-Ért. László Irén és Csorna Teres Győrből szerződtek el Mezei Péter színtársulatához. Mindkét szép tehetségű fiatal művész városunk szülőtte. László Irén a nagyváradi Szigligeti színházban, hol mint drámai hősnő szerepelt, igen szép sikereket ért már el, s a múlt évben a kolozsvári közönségnek is bemutatta sokat ígérő, nagy tehetséget. Győrből október elsején fog László Irén a „Kuruc Feja Dávid” Rátkainéjában bemutatkozni. A fiatal művész Virágvasárnapjától Andorffy Péter pozsonyi társulatához szerződött három évre. — Csorna Teres, ki Rákosi Szidi színésznővel most végezze. szintén szép jövőnek néz előre a színpadon. Kolozsvári szép sikertű vendégszereplései a

legszebb reményekre jogosító tehetségéről tesznek bizonyosságot.

* Étsy Emilia elszereződése. Étsy Emilia, a kolozsvári Nemzeti Színház szép tehetségű, rokonszenves fiatal művésznője — mint értesülünk — a jövő év áprilisi elsőjéről kezdődőleg két évre Krecsányi Ignác színtársulatához szerződött. Élénken sajnáljuk a kedves művésznő távozását, ki bizonyára igen sok jelentős sikerrel fogja gyarapítani kolozsvári működésének szép eredményét Temesvárt és Budán, hol Krecsányi társulata játszik.

* Az új cég. Sardon mesternek egyik legkiválóbb társadalmi színműve „Az új cég” melyet 1888 óta nem adtak, kerül színre ma, új betanulással és szereposztással. A darab bravurosan megírt fő nő szerepét: Klárát, Tölvölgyi Margit játssza és kiváló Szakács, Szegő, Kassai, Tompa, Mészáros, Bérci, Dezsőri, Hegedűs Szeráfin és Gál Janka lesznek az előadás főszereplői.

* Kisasszony napján, csütörtökön, a rég nem adott „Bob herceg” kerül színre.

* Dalma Jókai poétikus drámájára szorgalmasan készül a drámai személyzet. A darab szomlaton Erzsébet királyné emlékeztetése kerül színre, Tölvölgyi Margittal a címsebrebb. Az előadás előtt P. Lukács Juliska Sajó Sándor „Erzsébet” című ódáját fogja szavalni.

Táviratok

A miniszterelnök utazása.

Budapest, szept. 6.

Tisza István ma Budapestre érkezett. A csütörtöki minisztertanács utánismét visszautazik Gesztre, honnan csak a hó utolsó napjaiban tartandó minisztertanácsra — melyen az 1905. évi költségvetést állapítják meg — tér vissza,

A japán—oros háború.

— Legújabb hírek. —

Budapest, szept. 6.

Londonból jelentik: Hír szerint Kuropatinnak sikerült hadseregét veszélyes pozíciójából elvinni, de a japánok erősen üldözik őket.

Tokióban a laojangji diadal öröme a kultúgy- és hadügyminiszter nagy álldomást adott. Mindkét miniszternek katona fia elesett a csatánál.

Pétvárott Stackelberg hadseregének helyzetét kétségbejuttatónak tartják, mert az teljesen a japánok kezébe kerül. Ujabb nagyobb csapatok mozgósítása várható.

Liaojangnál a japánok bámulatreméltó elszántsággal küzdöttek.

Sok helyen amyrira közel jutottak egymáshoz, hogy az orosz tisztek revolverekkel és kardjaikkal küzdöttek.

Mukdent az oroszok kiűrtik, mert a japánok már csak 40 kilométernyire vannak és így az oroszok tovább „előnyomulnak”, azaz futnak, a cenzurát Karbinba helyezték át.

Legújabb hírek szerint Kuropatinn serege teljesen el van vágva a főhadseregtől, úgy, hogy most Mukdentől délre vonul vissza.

Az orosz hadsereg kétharmad része különben teljesen hasznavehetetlen. 18.000 ember már le rakta a fegyvert.

Pekingben előkészületeket tesznek arra, hogy a kínai terület felé szaladó 30.000 főnyi orosz sereget, a mint kínai földre — tehát semleges területre — érnek, lefegyverzik,

Éjjeli 2 óra.

Az oroszok teljesen visszavonultak Mukdenből, melyet Kuroki megszállott.

Az interparlamentáris kongresszus a béke mellett.

Budapest, szept. 6.

A St.-Louis-ban most folyó interparlamentáris kongresszus első döntő indítványt kerül, melyben felkéri Roosevelt elnököt, hogy hívja össze a világbeke szövetséget melyen a most folyó véres háború továbbfolytatásának megállítására tegyenek intézkedéseket.

A szőkevény hercegnőről.

Lipót király mosakodik.

Budapest, szept. 6.

Az udvarhoz közel álló egyik brüsszeli lap kétségtelenül sugalmazott közleményében azt írja, hogy Lujza sokszor panaszkodott szerencsétlen házassága miatt.

A hercegnő internálását sem az udvar sem a nép nem helyeselte és tiltakoztak is a személyes szabadság megsértése ellen.

Lipót király yachtján Dowerbe érkezett, ahol nyomban hozzálépett egy újságíró és véleményét kérdezte Lujza hercegnő szökését illetőleg, de a király kijelentette, hogy nincs semmi mondani valója az ügyre vonatkozólag.

Megállapított, hogy a szőkevény-pár Yersey szigeten — angol területen — tartózkodik.

Plehwe utódja.

Budapest, szept. 6.

Pétvárról jelentik: A cár Platonoff államtanácsost nevezte ki Plehwe utódnak.

Nemzetközi szövetekezeti kongresszus.

Budapest, szept. 29.

A VI. nemzetközi szövetekezeti kongresszus tegnapi megnyitása után ma következett a kongresszus tanácskozáinak a megkezdése.

Az ünnepies megnyitó beszédet Wolff elnök francia és német nyelven tartotta; üdvözölte a nagy számban megjelent tagokat és fejtegette a kongresszus céljait és ezek fontosságát. Első előadónak Müller János, a svájci szövetekezek szövetségének vezértitkára következett, aki a fogyasztási szövetekezek szervezéséről és működéséről értekezett.

Délután a tagok kirándultak Erzsébetfalvára és este a Nemzeti Színházban az előadást tekintették meg.

Szerencsés számok.

Budapest, szept. 2.

Az osztálysorsjáték mai húzásánál a következő nagyobb nyereményeket sorsolták ki:

100.000 koronát nyert: 98107.

20.000 koronát nyert: 3745.

15.000 koronát nyert: 6991.

10.000 koronát nyertek: 61023, 99181.

5000 koronát nyertek: 48671 49118 77528.

2000 koronát nyertek: 10236 28364 67260 69633 88402.

1000 koronát nyertek: 33866 38891 79577 104220.

500 koronát nyertek: 4728 6192 6696

11739 13414 13961 11005 21258 23750

24783 25118 25596 25616 25813 26249

27656 27831 28461 29260 31947 32082

32201 35875 39300 41856 41946 42671

47369 50030 50576 51815 57275 58465

61013 63249 64642 69075 69912 74336

77883 77904 78155 79290 83766 85435

85610 85979 87197 91549 91556 93104

93291 94493 96214 98289 99520 101397

102727 104066 108372 108645.

A többi kihuzott számok 200 koronát nyertek.

Aru- és értéktőzsde.

Budapest, szept. 6.

Budapesti gabonátőzsde.

Szállárabb határidőüzlet folytán a mal-mok is 12 és fél és 14 fillérrel magasabb árakat fizettek a forgalomba került 22000 mm.-nál, rozs 5—7 és fél, zab és tengeri 5 fillérrel drágább.

Az 1904. évi szept. hó 4. esti 6 órától szept. 5. esti 6 óráig Budapestre.

Érkezett:	Elszállított:
Buza... 46610 mm.	Buza... 7403 mm.
Rozs... 8496	Rozs... —
Árpa... 6732	Árpa... 462
Zab... 8581	Zab... 4128
Tengeri... 3349	Tengeri... 2207
Repce... 4259	Repce... —
Liszt... 985	Liszt... 10815
Korpa... —	Korpa... 2596
Összesen: 78912 mm.	Összesen: 27393 mm.

A határidő-üzlet.

A határidőüzlet a helyi piac újabb vételeire és fedezéseire szállár irányzattal folyt le. A forgalom zárlatig élénk maradt.

Kezdeté	Változás
Buza okt.	10.37 1050—1048
Buza	—
Buza ápr.	10.68 1061—1078
Rozs	—
Rozs októberre	738 792—735
Rozs	806 815—825
Zab	710 711—710
Zab okt.	740 741—740
Zab	—
Tengeri aug.	—
Tengeri szept.	730 728—727
Tengeri máj. 1905.	730 735—733
Tengeri	—
Repce	—
Repce	—

REGÉNY.

Az ál-mandarin.

Írta: Hyan Hans.

Fordította: Jeanette.

Amerikai—chinai detektív-regény a jelen-korból. (82)

...Szabad-e azon bátorságot venni magának és nagyrabcsült barátait, a mindenesetre még a sötét jövőben lebegő, de azért már fenyegető sorscsapásra figyelem-tetni, mely esetleg veszélyes lehet rájuk.

Nagy érdekfűdéssel kérte Pretorius és Morris a főbőb felvilágosítást, mire a következőket hallották a chinaitól:

Az idegenek iránti ellenséges indulatú párt befolyása növekszik Chinában.

A csásár anyja különösen ez pártához hajlik; kiknek törekvéstük Chinát a nem chinaizálotti megistítani.

A császár, ki a reform hive, maga is veszélyben forog, hogy háttérbe szorítják.

Ha pedig ezen eset beállna és kénytelen lenne a kormányzást nagyvárnyó anyjának átadni, az az idegenekre nagy szerencsétlenség lenne.

Tuan herceg párja, melynek működése már is érezhető, egy általános forradalomtól sem riadnának vissza. Különösen a „fekete herceg” van eltelve vad gyűlölettel az idegenek iránt, szándéka a kormányzást saját vagy fia részére a mostani uralkodótól kicsikarni, mihez rendkívül ügyes befolyását fölhasználja, mely befolyása az anyacsászárné is kiterjed, ki ugyan nagyon okos de mégis csak nő.

A forradalom eszköze, mely a mostani politikai helyzetet tekintve, elkerülhetetlen, a tachmanok (boxerek) lennének, kik a mostani sanyaru helyzetet, a tudatlan népnél az idegenek befolyásának iparkodnak feltüntetni, bosszút akarnak állani a mostani dynastián és az idegenek lemeszár-lása vagy kikergetése után lemondásra akarják kényszeríteni.

Myia Liao generális sokkal ügyesebb és óvatosabb, semhogy egyik pártához is csatlakozzék és így egy új dynastia keletkezésével is megtartaná hivatalát, de róla, a fiára nézve, ha az előre sejtett fölélmés állapot bekövetkeznék, veszélyes lenne a Chinában való maradás.

Megtörténhetnék, hogy azon rossz hire, hogy mint európaig képzett chinai, idegen-barát is egyszersmind; nemcsak saját magának, de öreg atyjának is kárt hozhatna.

Ezért intézi nagyrabcsült barátai és jóakaróihoz azon szerénytelen kérést, hogy nagyrabcsült társaságukban Európába térhessen! Öröklő tartó halálával viszonzná e kegyelt.

A két detektív úgy, mint valamennyi Chinában élő európai, a chinai ezen aggodalmát semmiképpen sem oszták; melyet pedig a nyomokara kitört háború oly szomorú módon bizonyított be.

A chinai, ki ismerte népének szokásait, előre látta már a Boxer-háború világító fátylájának szellemét, melyben annyi idegen lehetne ki a vérszomjas gyilkosok kezei közt életét.

Természetesen azonban a két gentleman a legnagyobb örömmel egyezett bele a chinaival utazni, ha majd elutazhatnak. Később utközben, midőn lakásukba tértek, sokat nevettek a nyúl féltékenységét chinain; a mint Liao-tshenget neveztek maguk közt.

(Folyt. köv.)

Feladás szerkesztő:

HERCZEG JENŐ.

Lapfőigazgató:

GOMBOS FERENCZ.

NYILTTÉ R.

Aláírási felhívás!

Az

ERZSÉBET-SZANATORIUM SORSJEGYEKRE

már most fogadunk el előjegyzéseket az eredeti feltételek mellett. Bejelentéseknél 1 korona teendő le.

Magyar leszámítoló és pénzváltó-bank erdélyrészi fiókja
Kolozsvárt, Mátyás király tér 29. sz.
(Bánffy-palota.)

Diszokmányai kitüntetéssel

Bernáth E. Sándor varrógépkerékpár nagy raktára és hangszer-üzlete Kolozsváron a m. kir. posta- és táv. szállójánál

si vasút	5%	332	50	332	50
élv. jegy	5	115	—	118	—
p. vill. vasút	—	175	—	185	—
	—	89	50	99	50
agózh. társ.	5%	865	—	870	—
vasút	4%	378	—	383	—
engerhajózási r. t.	—	—	—	—	—
zégi vasút	5	404	—	406	—
lamv.	5	640	50	641	—
gyegek.					
		19	50	21	50
feülbély.		21	—	23	—
74-b.		515	—	525	—
		155	—	165	—
feülbély.		159	—	169	—
sorsjegy.		10	—	11	—
feülbély.		10	—	11	—
eszt		27	—	29	—
feülb.		29	—	31	—
eszt		42	—	44	—
feülb.		45	—	47	—
eszt.		54	—	56	—
zet sorj.		462	—	472	—
		160	—	170	—
és váltók.					
o. vert		11	35	11	45
(100 mrk.)		117	25	117	55
0 frank)		94	95	95	25
0 líra)		94	95	95	25
onként		2	53	2	55
10 font st.		239	72	240	12
kp. 100. m.		117	25	117	55

Könyvnyomdámát ez évi okt. hó 1-én áthelyezem
Deák Ferencz-utca 12-ik szám alatti (Adler-féle)
saját házamban e célra épülő külön helyiségbe.

Iskola Alapítvány – Kolozsvár Központi Egyleti Könyvtár © Fundația pentru Școală – BCU Cluj-Napoca